

24.5.2023

לכבוד
חבר הכנסת יעקב אשר, יושב ראש ועדת הפנים והגנת הסביבה,

הנדון: בקשה לדיון - אי המוכנות לאירועי זיהום הים והסביבה החופית בשמן

עמותת צלול מבקשת מכבוד יו"ר הוועדה, לקיים דיון בוועדת פנים והגנת הסביבה שבמרכזו דרישה מהממשלה לאשר את חוק התוכנית הלאומית למניעת זיהום ים בשמן (תלמ"ת), ולהקצות את המשאבים הדרושים למניעה וצמצום של אסון זיהום שמן בים.

יותר משנתיים לאחר אסון זיהום "זפת בסערה" (החל ב-17 בפברואר 2021), שהיה אירוע קטן בהשוואה למה שעלול להתרחש בכל יום, ישראל אינה מוכנה להתמודדות עם זיהום ים גדול בשמן (דלקים, נפט). שפך שמן בים ישבית את מתקני ההתפלה - מקור המים השפירים העיקרי של ישראל, יפגע בתשתיות, בסביבה, בציבור, בבריאות ובחקלאות¹ בעלות מוערכת של מליארדי שקלים². בחמש שנים האחרונות התרחשו בעולם כ-20 אירועי זיהום ים חמורים כתוצאה משפך או דליפת נפט ודלק³, מכאן שאסון הוא שאלה של זמן בלבד.

התוכנית הלאומית למוכנות ותגובה באירועי שפך שמן, מיישמת את החלטת ממשלה משנת (2008) להערכות לתגובה מהירה וטיפול יעיל באירועי שפך נפט ודלקים לים. בשתי החלטות ממשלה מהשנים 2014-15 נקבע שיש חשיבות אסטרטגית ליישם את החלטה 3542 ולהשלים את ההיערכות של המשרד להגנת הסביבה לכך.

לאחר אסון זפת סערה החליטה הממשלה (מספר 832, מיום 23.02.2021) על הקמת ועדת מנכ"לים לבחינת היערכות לחירום, שהמליצה בדוח מנובמבר 2021 על שדרוג אמצעי ההתמודדות עם תרחישי אסון שפך ימיים, וההיערכות למניעתם: הקמת מערך מודיעין והתרעה עצמאי בנוסף לשירות הסוכנות הארופאית, תוספת של 20 תקנים ליחידה למניעת זיהום ים במטה היחידה ובתחנות בנמלי חיפה ואשקלון (טרם הוקמו) ובתחנה הקיימת באילת), השלמת רכש של כלי שייט וציוד, השלמת חקיקה ועוד. דיוני ועדת המנכ"לים חשפו שוב את הגרעון בקרן "למניעת זיהום ים" שנובע משימוש בכספיה להוצאות השוטפות של היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, במשרד להגנת הסביבה, ומהפיחות בהכנסותיה הנובע מהצמצום המבורך של נפחי ההזרמה לים.

במאי 2021 פורסמה טיוטה חוק התלמ"ת להערות הציבור. ביוני 2021 הגישו עמותת צלול, מספר ארגונים נוספים, חוקרים באקדמיה, רשויות מקומיות ובעלי עניין נוספים את הערותיהם להצעת החוק. ככל הידוע, עד כה לא הוגשה לוועדת שרים לחקיקה הצעת חוק חדשה. חשוב לציין, שממשלת ישראל מחוייבת ליישום התלמ"ת באמנות בינ"ל עליהן היא חתמה.

"צלול" מבקשת לקיים דיון דחוף בוועדה שבראשותך בדרישה מהממשלה לאשר את חוק התלמ"ת ולהקצות את כל המשאבים הנדרשים למניעת אסון שמן בים. בניסוח החוק יש להבטיח עצמאות מירבית של המשרד להגנת הסביבה מול משרדי האנרגיה והאוצר, ומול חברות האנרגיה ובעלי עניין אחרים, הבוחנים את הנושא דרך הפריזמה הכלכלית

¹ השבתת מתקני התפלה ליותר ממספר שבועות תגרום לקיצוץ מיידי באספקת מים שפירים לחקלאות (תשובת רשות המים, לשאלתה של ח"כ מוסי רז, 2021).

² סדן ולונטל, 2016, שיקולים כלכליים בפיתוח מקורות דלק בים - בהתייחס לאירועי דליפה אקראיים, בתוך סקר אסטרטגי סביבתי לחיפוש והפקה של נפט וגז בים, www.gov.il עמ' 169-185. משרד האנרגיה, נובמבר 2016.

³ אירועים שפך של 100 טון נפט או דלק משנת 2016 ועד 2021, וזה למרות ההפחתה בכמויות אירועי זיהום ים בעשורים האחרונים

בלבד וכושלים בהבנת הפגיעה בים, במגוון הביולוגי, בעסקים לאורך החופים, בריאות הציבור ורווחתו כתוצאה מזיהום הים והחופים. כל דחייה באישור הצעת החוק עלולה להפוך לבכייה לדורות.

נשמח להפגש עמך להבהיר את חשיבות הטיפול בנושא בהקדם האפשרי.

בברכה,
מור גלבוץ, מנכ"ל

מכותבים:

עידית סילמן, השרה להגנת הסביבה
בצלאל סמוטריץ, שר האוצר
חברי כנסת החברים בוועדת הפנים והגנת הסביבה
גיא סמט, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה
רני עמיר, מנהל היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית
לאה קריכלי, מנהלת ועדת הפנים והגנת הסביבה
הלשכה המשפטית, ועדת הפנים והגנת הסביבה
ד"ר יובל ארבל, סמנכ"ל ים וקשרי ממשל, עמותת צלול